

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Zdeňka Kühna, Mgr. Daniely Zemanové a Mgr. Bc. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **E. P.**, zastoupeného Mgr. Alešem Dufkem, advokátem, se sídlem Bartošova 4341, Zlín, proti žalovanému: **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 6. 2006, č. j. OAM-682/VL-20-05-2006, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 7. 2007, č. j. 59 Az 66/2006 - 18,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 7. 2007, č. j. 59 Az 66/2006 - 18, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Shora uvedeným rozhodnutím žalovaný zamítl žalobcovu žádost o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu, ve znění účinném do 31. 8. 2006).

Proti tomuto rozhodnutí žalobce podal žalobu. Namítl, že má strach vrátit se na Ukrajinu, v České republice žije již od roku 1996. V zemi původu nemá žádné příbuzné ani majetek a v případě návratu by zůstal bez střechy nad hlavou a bez dokladů. O azyl přitom požádal z humanitárních důvodů. V Česku chce legálně žít a mít rodinu, již dlouho zde žije s družkou.

Krajský soud v Ostravě v záhlaví označeným rozsudkem žalobu zamítl. V odůvodnění konstatoval, že žalobce neuvedl žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit existenci pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu v zemi

původu. Sám žalobce jako důvody pro udělení azylu uvedl obavy z vymahačů výpalného, kteří mu ve vlasti vyhrožovali, a dále legalizaci pobytu v České republice, aby zde mohl žít se svou přítelkyní. Žalobce se však ani v zemi původu neobrátil na policii či jiné státní orgány s žádostí o poskytnutí ochrany. V případě návratu na Ukrajinu mu pak nehrozí žádné sankce za to, že požádal v jiné zemi o udělení azylu. Žalovaný tak správně žalobcovu žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu.

Proti zamítavému rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též stěžovatel) včas kasační stížnost. Namítl, že krajský soud ho řádně nepředvolal k ústnímu jednání, příslušné předvolání mu nebylo doručeno. Dále uvedl, že jeho největším problémem je návrat na Ukrajinu, protože tam není veden v evidenci obyvatelstva. Po rozpadu SNS ani nezískal ukrajinské občanství a fakticky je bez státního občanství, nemá tak *de iure* kde žít. V České republice žije s českou přítelkyní a pomáhá jí vychovávat její tři děti. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. O této žádosti Nejvyšší správní soud nerozhodoval, neboť zákon o azylu spojuje odkladný účinek přímo s podáním kasační stížnosti.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) lze pro stručnost odkázat např. na usnesení Nejvyššího správního soudu publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS. Podle tohoto usnesení se o případ přijatelnosti kasační stížnosti může jednat mj. tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do právního postavení stěžovatele; příkladem toho může být např. hrubé pochybení krajského soudu v jednotlivém případě při výkladu hmotného či procesního práva. Nejvyšší správní soud z níže uvedených důvodů shledal, že se o tento případ jedná v souzené věci, a proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná a je tedy zapotřebí se jí meritorně zabývat.

Kasační stížnost je důvodná.

Podle § 16 odst. 1 písm. g) zákon o azylu (ve znění účinném do 31. 8. 2006) se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, neuvádí-li žadatel žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 téhož zákona. Citovaný zákon dále v § 28 stanoví: „*Pokud bude rozhodnuto o neudělení nebo odnětí azylu, ministerstvo v rozhodnutí uvede, zda se na cizince vztahuje překážka vycestování (§ 91).*“ Uvedená ustanovení byla v dřívější době vykládána tak, že pokud jsou splněny podmínky stanovené v § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, není již potřeba

v případě daného cizince rozhodovat o tom, zda se na něj vztahuje překážka vycestování. Takový výklad však již byl judikaturou Nejvyššího správního soudu překonán, a to zejména usnesením rozšířeného senátu ze dne 28. 1. 2009, č. j. 1 Azs 96/2006 - 80, www.nssoud.cz, v němž soud zaujal názor, že „*ustanovení § 28 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném do 31. 8. 2006, je nutno vyložit tak, že pojem "rozhodnutí o neudělení nebo odnětí azylu" zahrnuje také rozhodnutí o zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné (§ 16 zákona).* V tomto případě byl správní orgán povinen rozhodnout též o překážce vycestování.“. Rozšířený senát založil své rozhodnutí zejména na argumentaci, podle níž institut překážky vycestování představoval zákonný výraz zásady mezinárodního práva *non-refoulement*, výslovně zakotvené v čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, čl. 3 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, případně dovozované judikaturou Evropského soudu pro lidská práva z čl. 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Soulad s těmito závazky vyjádřenými v uvedených mezinárodněprávních předpisech by pak byl značně narušen, pokud by bylo přitakáno souhlasu s vyloučením posuzování překážky vycestování za situace, kdy byla žádost o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná.

Již ve správním řízení žalobce vyjádřil své obavy z návratu do země původu. Správní orgán však toto tvrzení hodnotil pouze z hlediska, zda se jedná o skutečnost svědčící o tom, že by žalobce mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. V rozhodnutí (str. 4, druhý odstavec) k tomu výslovně uvedl, že „*žadatelem vylíčené příčiny, kvůli kterým se nechce vrátit do země původu (...), nemají svou podstatou rovněž nic společného s vymezenými důvody pro udělení azylu*“. Shodnou žalobcovu obavu obsahovala i jeho žaloba, krajský soud ji však hodnotil ze stejného úhlu pohledu jako žalovaný. Dodal pouze (aniž by bylo patrné, odkud svůj závěr čerpal), že za podání žádosti o udělení azylu v jiné zemi žalobci na Ukrajině nehrozí žádná sankce.

K tomu nutno zdůraznit, že otázky návratu do země původu primárně souvisí nikoli s institutem azylu, ale s institutem překážek vycestování. A posuzování překážek vycestování je od posuzování podmínek pro udělení azylu odlišné. Udělení azylu podle § 12 zákona o azylu je vázáno na objektivní přítomnost pronásledování jako skutečnosti definované v § 2 odst. 6 tohoto zákona nebo na odůvodněný strach z této skutečnosti, a to v obou případech v době podání žádosti o azyl, tedy zpravidla v době bezprostředně následující po odchodu žadatele ze země původu. Překážky vycestování se naopak vztahují typicky k objektivním hrozbám po případném návratu žadatele o azyl do země původu, tedy k částečně jiným skutečnostem nastávajícím ve zcela odlišném čase (srov. např. č. 260/2004 Sb. NSS). Princip nutnosti samostatného posuzování překážek vycestování (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, č. j. 5 Azs 7/2003 - 60, www.nssoud.cz) je pak nutno zachovat i v případě, kdy žádost o azyl byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná.

Správní orgán tedy měl povinnost rozhodnout o existenci překážky vycestování a přesvědčivě se v odůvodnění svého rozhodnutí vypořádat s otázkou, zda v případě stěžovatele neexistují skutečnosti, které by zakládaly povinnost aplikovat § 91 zákona o azylu.

V rozhodnutí žalovaného však výrok, jakož i odůvodnění vztahující se k otázce překážek vycestování zcela chybí, což činí toto rozhodnutí nepřezkoumatelným. Z rozhodnutí není nijak patrné, zda žalovaný rozhodl o celém předmětu řízení. To vše navíc za situace, kdy žalobce v řízení výslovně vyjádřil obavy ze svého návratu do země původu.

Nejvyšší správní soud tak shledal rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů i pro nesrozumitelnost, a pro tuto vadu měl krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušit [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Jestliže krajský soud závěry žalovaného k žalobní námitce bez dalšího přejal, je i jeho rozhodnutí zatíženo nepřezkoumatelností spočívající v nedostatku důvodů [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.; srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2007, č. j. 5 Afs 115/2006 - 91, www.nssoud.cz].

Co se týče dalších stížných bodů, námitku nepředvolání žalobce k ústnímu jednání shledal Nejvyšší správní soud nedůvodnou. Jak vyplývá ze soudního spisu (č. l. 14), žalobce dne 5. 10. 2006 oproti podpisu na doručence osobně převzal výzvu ke sdělení, zda souhlasí s rozhodnutím věci bez nařízení jednání. Ač tato výzva obsahovala řádné poučení, žalobce ve lhůtě dvou týdnů nevyjádřil svůj nesouhlas s takovým projednáním věci, a soud proto následně rozhodl o věci samé v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení jednání.

Pokud pak žalobce v kasační stížnosti tvrdil, že ukrajinské občanství po rozpadu SNS nezískal a fakticky tedy je bez státního občanství, pak jde o tvrzení, které ve správním řízení ani v řízení před krajským soudem neuváděl. Z pohledu přezkumu kasačním soudem se jedná o tvrzení nové, které stěžovatel uplatnil až poté, co bylo vydáno napadené rozhodnutí. K takovým skutečnostem Nejvyšší správní soud nepřihlíží (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

Pro účely dalšího řízení ve věci kasační soud *obiter dictum* poukazuje na svůj rozsudek ze dne 11. 2. 2009, č. j. 1 Azs 107/2008 - 78 (www.nssoud.cz), v němž podrobně rozvedl, jakým způsobem se má správní orgán zabývat povinností odůvodnit své rozhodnutí ve vztahu k otázce doplňkové ochrany.

Vzhledem k tomu, že kasační stížnost byla shledána důvodnou, Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm, vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.), rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. března 2009

JUDr. Marie
Žiškova
předsedkyně senátu